

Suomen valjakkourheilijoiden liitto ry:n lausunto uuteen eläinten hyvinvointilakiehdotukseen

Yleistä

Lakitekstissä ei voi päätellä minkälainen teko tai laiminlyönti olisi eläinten hyvinvointilain vastaista ja eläinsuojelurikos. Tekojen ja laiminlyöntien yksityiskohtainen kuvaus on jätetty säädettäväksi asetuksiin, jotka eivät ole mukana lausuntakierroksella. Demokraattisessa päätöksenteossa kansalaisten olisi oleellisen tärkeää päästä vaikuttamaan myös niiden sisältöön lausuntakierroksella.

Kansalaisten oikeusturvan ja puolustautumismahdollisuuksien näkökulmasta katsottuna olisi parempi, että eläinsuojelurikkomus jäisi tästä laista pois. Rikoksista tulisi säätää rikoslaisa ja eläintenhyvinvointilaissa olisi kyse vain hallintomenettelystä.

Pykälät

§ 11 Vastuu eläinten hyvinvoinnista eräissä tapauksissa

Vanhemmat ovat vastuussa alaikäisistä lapsistaan, joten tämä lain kohta vaikuttaa turhalta.

§ 12 Kohtelun yleiset vaatimukset

Erittäin yleinen teksti, jossa ei ole kytkentää käytäntöön mikä on sallittua ja mikä ei.

Miten pysytellä rauhallisena esim. tilanteessa, jossa koirat tai koiralauma ottaa yhteen ja käsittelee toisiaan ”kovakouraisesti”. Toisinaan hoitajan tai omistajan on toimittava nopeasti ja keskeytettävä eläimen aiheet rivakasti suurempien vahinkojen estämiseksi ja muiden eläinten suojelemiseksi.

Tuntuu kohtuuttomalta, että maltin menettäminen eläimen kanssa olisi rikos.

§ 13 Kielletty kohtelu

Kovakourainen kohtelu pitää määritellä selvästi normaalista toiminnasta poikkeavaksi kohteluksi, joka täyttää rikoksen tunnusmerkit. Eläimen äärimmäisen kovasta ja asiattomasta kohtelusta pitää saada käytännön esimerkkejä (vrt. pahoinpitelyn tai törkeän pahoinpitelyn määritelmät). Koiran remmistä kiskaisu ei voi olla rikos, vaikka siitäkin on tuomioita annettu.

§ 15 Eläimille tehtävät toimenpiteet

Suomen valjakkourheilijoiden liitto (VUL) esittää ensimmäisen momentin kiellettyjen toimenpiteiden listaan poikkeusta koiran kannuskynsien poistamisen sallimiseksi, mikäli koira toimii rekikoirana, metsästyskoirana tai muissa vastaavissa tehtävissä, jossa kannuskynnen ja tassun vaurioitumisen riski on suuri.

Kannuskynnet voivat repeytyä tai hiertyä koiran liikkeessä haastavissa maastossa tai olosuhteissa. Myös tassuvammat kuten anturoiden haavat, hiertymät ja kulumat sekä tassunpohjien paleltumavammat, ovat erittäin yleisiä reki- ja metsästyskoirilla. Tassuvammojen ennaltaehkäisemiseksi koirilla käytetään tossuja, jotka ovat pakollinen kilpailuvaruste mm. valjakkoajon pitkillä matkoilla. Kannuskynsi on tossun pukemisen ja käytön kannalta hankalassa paikassa, sillä tossun kiristysnauha kulkee juuri kannuskynnen kohdalla. Tossun kiristysnauha painaa kynnen tiiviisti ihoa vasten aiheuttaen hiertymän tai jopa haavan, jos kynsi painuu ihon sisään.

Kannuskynsien poisto koiranpennulta ennaltaehkäisee kivuliaiden ja pitkää toipumisaikaa vaativien kannuskynsivammojen ja -repeämien syntymistä aikuisiällä. Lisäksi kannuskynsien poisto mahdollistaa tossujen turvallisen käytön ja ennaltaehkäisee sitä kautta tassuvammojen syntyä,

tassujen terveyttä sekä koiran hyvinvointia. Tassujen terveys on merkittävä hyvinvointitekijä reki- ja metsästyskoirilla.

Reki- tai metsästyskoiran kannuskynsien poisto ei ole pykälän 3 mukainen kosmeettinen toimenpide, jonka tarkoituksena on koiran ulkonäön muuttaminen. Näin ollen kannuskynsien poisto ei saisi estää koiran kilpailu- tai näyttelykäyttöä.

Koska kannuskynsien poisto aiheuttaa koiralle lyhytaikaista kipua, se tulisi sallia vain eläinlääkärin suorittamana toimenpiteenä, jolloin se tapahtuu oikeaoppisesti, hygieenisesti ja kivunlievitystä käyttäen.

§ 18 Kielletyt välineet ja laitteet

VUL kannattaa pykälään lisätty uutta ehdotusta, että eläinten sähköpantojen käyttö kielletään.

§ 21 Ruokinta ja juotto

Jatkuvan veden saannin turvaaminen on hyvä lähtökohta, mutta eläimen riittävästä veden saannista ja nestetasapainon ylläpitämisestä voidaan huolehtia koirilla myös muilla tavoin kuin jatkuvalla veden saannilla, kuten perinteisellä, ei-jatkuvalla juottamisella. Lisäksi tuntuu kohtuuttomalta, jos eläimen vesiastian hetkellisestä tyhjentymisestä tulisi rikos. Kohta *”Nisäkkäiden ja lintujen pysyvässä pitopaikassa on oltava jatkuvasti vettä eläimen saatavilla”* tulisi muuttaa esimerkiksi muotoon *”Nisäkkäiden ja lintujen pysyvässä pitopaikassa on oltava riittävästi puhdasta vettä saatavilla niin, että eläin ei koe pitkittynyttä janon tunnetta”*.

Rekikoirakenneliin tulee sisältyä poikkeukset sisältävään, pykälän 2 momentin 5 kohtaan, jossa jatkuvasti saatavilla olevaa vettä ei kuitenkaan edellytetä, koska sulan veden jatkuva saatavilla pito on kohtuuttoman vaikea järjestää eläinten pitomuodosta ja sääolosuhteista johtuvista syistä. Poikkeusta ei tule rajata pelkästään yritystoiminnan alla oleviin rekikoirakennelisiin vaan myös valjakkourheilua -ja -retkeilyä harrastaviin kenneleihin.

Sisätiloissa ja keväällä, kesällä ja syksyllä koirien riittävä vedensaanti on helppo turvata juomakupilla tai -sangolla. Rekikoirien jatkuva veden saanti on kuitenkin haastavaa ja kallista järjestää talvella kovien pakkasjaksojen ja tarharakenteiden vuoksi. Sulakuppien asentaminen ja sähköistäminen vaatisi rekikoirakennelien uudelleen suunnittelua, rakentamista ja suuri investointeja. Sähkölaitteet saattavat lisätä myös koirien loukkaantumisen riskiä, joka on mainittu pykälässä 32 (pitopaikan turvallisuus). Koirat tutkivat hampain ja tassuilla uudet asiat tarhassa. Koiratarhan sähköistäminen lisää sähkönkulutusta ja ylläpitokustannuksia merkittävästi. Sähkön säästäminen on kestävä kehitys niin yritysten, talouden, ilmaston kuin yhteiskunnan kannalta. Energian kulutusta on mahdollista vähentää yksinkertaisilla toimenpiteillä - tässä tapauksessa luopumalla jatkuvan vedensaannin vaatimuksesta, joka lisää sähkönkulutusta ja myös hiilijalanjälkeä.

Vähimmäisvaatimus kolme juottokertaa vuorokaudessa on riittävä lähtökohta turvaamaan rekikoiran vedensaannin talvi- ja pakkaskaudella, koska rekikoirat saavat lisäksi nestettä yhdistelmäruokavaliosta tai tuoreruokapainotteisesta ruuasta (kosteus 60-70%), joka tarjotaan lisätyn veden kera. Tarvittaessa koirille tarjotaan vettä useammin kuin kolme kertaa päivässä. Keväällä, kesällä ja syksyllä vesi on käytännössä jatkuvasti saatavilla.

Rekikoirien juottorutiinit

Ulkotarhoissa asuvat, raskasta työtä tekevät rekikoirat juotetaan valvotusti tarhalla tai maasto-olosuhteissa. Valvotulla juotolla on useita rekikoiran hyvinvoinnin kannalta hyviä puolia, kuten yksittäisen koiran riittävän nesteytyksen varmistaminen, suorituskyvyn ylläpito, luottamussuhteen luominen ja käyttäytymisen havainnointi. Jos rekikoira ei juo, voi se kertoa koiran sairastumisesta tai

muusta hyvinvoinnin heikkenemisestä, johon hoitaja tietää reagoida. Juotolla myös optimoidaan nesteannos ja ajankohta suhteessa rekikoiran fyysiseen suoritukseen ja parannetaan fyysistä suorituskykyä. Rekikoirien hoitorutiineihin on kuulunut vuosikymmenten ajan 2-4 juottokertaa päivässä ruokinnan ja fyysisen suorituksen yhteydessä riippumatta siitä, että niillä on myös mahdollisuus jatkuvaan veden saantiin tarhassa suurimman osan vuotta. Rekikoira ei nimittäin välttämättä juo oma-aloitteisesti vesikupista vastaavaa määrää vettä, jonka se menettää suorituksen aikana. Veden tarve voi pitkissä suorituksissa nousta jopa 3-5 litraan vuorokaudessa (Reynolds 1997, Stephens-Brown and Davis 2017). Tämän vuoksi koiria juotetaan usein (aamuisin, iltaisin, ruokinnan jälkeen, ennen suoritusta, suorituksen jälkeen ja mahdollisesti suorituksen aikana), juomavesi maustetaan lihalla, tuoreruualalla tms. maittavuuden lisäämiseksi ja koirat opetetaan jo pentuna juottorutiineihin.

§ 25 *Eläinjalostus*

Momentin 1 kohdassa kielletäisiin sellaisten jalostusyhdistelmien käyttäminen, jotka todennäköisesti periyttäisivät jälkeläisilleen merkittävää hyvinvointihaittaa aiheuttavia sairauksia tai muita ominaisuuksia.

”Todennäköisesti” sisältää pienen ja suuren todennäköisyyden. Se tulisi korvata lakitekstissä muodolla ”tiedetään periyttävän tai periyttää suurella todennäköisyydellä”.

§ 35 *Pitopaikan olosuhteet*

Pykälän 1 momentissa tarkennettaisiin olosuhdevaatimuksia säätämällä ulkona pidettävien eläinten suojaamisesta epäsuotuisilta sääoloilta. Ehdotuksen mukaan ulkona pidettävällä eläimellä tulisi olla riittävä suoja epäsuotuisia sääoloja (auringonpaahde, tuuli, sade, pakkanen) vastaan. Velvollisuus sääolosuhteilta suojaamiseen koskisi kaikkia ulkona pidettäviä eläimiä, myös koiria, mikä on hyvä asia. Erityisesti pitopaikan kuivuus on asia, johon tulisi kiinnittää tarhakoiraan kohdalla enemmän huomiota.

Ilmaston muutoksen myötä helle- ja sadepäivien määrä lisääntyy ja haihtuminen vähenee. Syksyn märät kelit jatkuvat pitkään ja talvista tulee leutoja, mikä luo haasteita koiratarhojen pohjille etenkin Etelä-Suomessa. Ne ovat suuren osan vuotta märkiä, talvella jäätyvät ja sulavat vuorotellen. Koirankoppi ei saisi olla ainoa kuiva saareke koiratarhassa. Ilmastonmuutoksen aiheuttamat haasteet tulisivat huomioida jatkuvasti ulkona pidettävien koirien olosuhdevaatimuksissa niin, että koirilla olisi mahdollisuus siirtyä tarhassa kuivalle alustalle ja/tai katoksen alle märällä kelillä. Mahdollisuus oleskelupaikan valintaan on myös yksi virike lisää tarhaan sen lisäksi, että tassujen terveys ja hyvinvointi lisääntyvät.

§ 43 *Yleiset periaatteet eläinkilpailussa ja -näyttelyssä.*

Eläinjalostuksessa tulisi pyrkiä terveiden eläinten jalostamiseen, koska sairaus heikentää eläimen hyvinvointia ja vähentää eläimen jalostusarvoa. Eläinjalostuksen ja tämän lakiehdotuksen (§25) näkökulmasta katsottuna sairaan tai sairaaksi jalostetun eläimen vieminen näyttelyyn tai palkitseminen näyttelyssä ei ole hyväksyttävää. Sama periaate kuin kilpailutoiminnassa – eläimen tulee olla terve kilpaillakseen – tulisi toteutua myös näyttelytoiminnassa (pykälä 2).

Eläinnäyttelyistä saatava sanallinen, subjektiivinen arvostelu ulkomuodosta ei palvele jalostusta yhtä hyvin kuin esim. jalostustarkastus, jossa eläimen rakenne tutkitaan huolellisesti, ominaisuudet mitataan ja tuloksia voidaan hyödyntää laskennallisessa jalostusarvostelussa ja sitä kautta eläinten hyvinvoinnin parantamisessa (jalostus §25). Subjektiivisia ja sanallisia arvosteluja koirasta on sen sijaan melko haastavaa tai mahdotonta mallintaa ja hyödyntää laskennallisessa jalostusarvostelussa. Lain tulisi ohjata käyttämään ja painottamaan jalostuksessa enemmän terveys-, käyttöominaisuus- ja jalostustarkastuksesta saatavia tuloksia näyttelytulosten sijaan.

Pykälän 2 momentissa, jossa säädettäisiin kielletystä eläinten suorituskykyyn tai käyttäytymiseen vaikuttamisesta olisi otettava huomioon tai ainakin tutustua koirien kohdalla valjakkourheilun kansainvälisen kattojärjestön IFSS:n antidopingsääntöihin koirille, jotka perustuvat WADA-koodiin. Suomen valjakkourheilijoiden liiton alaisissa kilpailuissa noudatetaan WADA:n/IFSS:n antidoping sääntöjä.

§ 46 Ilmoituksenvarainen eläinkilpailujen järjestäminen

VUL kannattaa pykälän 2 toimintamallia, jossa lajiliitto ilmoittaa keskitetysti jäsenseurojensa valjakkourheilukilpailujen järjestämisestä AVI:lle. Ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle tulisi jättää valjakkourheilun sulanmaanlajit, valjakkohiihto, valjakkoajon sprinttikilpailut ja keskipitkien matkojen kilpailut. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kaavailtu valjakkoajon pitkän matkan kilpailu määritellään lajin säännöissä seuraavasti: kilpailun kokonaismatka on yli 250 km ja osuudet vähintään 80 km (IFSS kilpailusäännöt 9/2021).

§ 48 Kilpailueläinlääkärin tehtävät ja pätevyys

Lain tulisi sallia myös muiden kuin suomalaisen tai eurooppalaisen eläinlääkärin toimiminen valjakkourheilukilpailuissa kilpailueläinlääkärinä. Kansainvälinen rekikoira-eläinlääkärijärjestö, International Sled Dog Veterinary Medical Association (ISDVMA), kouluttaa keskitetysti eri maiden eläinlääkäreitä kilpailueläinlääkäreiksi. Esimerkiksi amerikkalaiset eläinlääkärit, jotka ovat erikoistuneet rekikoiriin, ovat tuoneet valtavasti oppia Pohjoismaihin, ja he toimivat myös kilpailueläinlääkäreinä Pohjoismaissa. Valjakkourheilun kilpailusäännöt ovat pääosin linjassa kaavailtujen ehdotusten kanssa eläinlääkärin pätevyysvaatimusta lukuun ottamatta.

§ 81 Läsäolo-oikeus

Laissa tulisi olla määräys kansalaisen oikeudesta pyytää paikalle todistaja ja viranomaisen velvollisuudesta odottaa kunnes todistaja on paikalla.

§ 82 Asiantuntijan ja avustajan käyttäminen

VUL kannattaa asiantuntija-avustajan käyttämistä valvontaviranomaisen apuna. Monessa tilanteessa viranomaisella ei ole välttämättä riittävää asiantuntemusta eläinten hyvinvointiin liittyvissä kysymyksissä, jolloin asiantuntija-avun käyttäminen on perusteltua. VUL esittää toiseen momenttiin lisättäväksi, että asiantuntija-avun käyttämisessä tulisi huomioida tarpeen vaatiessa kaikki asiaan liittyvät asiantuntijasidosryhmät.

§92-93 Viranomaisen toimet eläinten hyvinvointimääräysten vastaisen menettelyn johdosta

Annettujen määräysten on oltava yksityiskohtaisia ja selkeitä, että kansalainen ymmärtää mitä hänen tulee tehdä.

§ 98 Eläimen myyminen, muu luovuttaminen ja lopettaminen

Eläimen omistajan ja haltijan oikeusturvasta tulisi huolehtia antamalla hänelle oikeus hankkia toisen eläinlääkärin lausunto tarpeesta tappaa eläin. Lisäksi valvontaeläinlääkärillä pitäisi olla velvollisuus ilmoittaa henkilölle, jolta eläimet on viety, mitkä eläimet on tapettu.

§ 100 Takavarikko

Eläimen omistajalle tai haltijalle pitäisi antaa mahdollisuus sijoittaa itse eläimet uuteen paikkaan esim. muiden lajin harrastajien tarhoille. Eläinsuojeluyhdistyksen tiloihin ei useinkaan mahdu montaa suurta valjakkokoira.

Suomen valjakkourheilijoiden liitto ry
Riitta Kempe, puheenjohtaja